

Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 7. Sınıf İletişim ve İnsan İlişkileri Ünitesine Yönelik Görüşleri: Van Kenti Örneği**

Vedat KARADENİZ*¹ & İbrahim Ethem GÜRBÜZ¹
¹Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Türkiye

Gönderilme Tarihi: **Mayıs 2019** Kabul Tarihi: **Haziran 2019**

Öz:

Bu çalışmada, Sosyal Bilgiler 7. sınıf müfredatında yer alan “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinin Sosyal Bilgiler öğretim programına yönelik olarak öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Van ilinde MEB’e bağlı olan ilköğretim okullarında görev yapan ve oransız küme örnekleme yöntemi ile seçilmiş 40 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada genel tarama modeli türlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın verileri, Beş Dereceli Likert tipi yanıtlardan hazırlanmış, 5’i demografik bilgilerden ve 18’i “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesiyle ilgili maddelerden oluşan anket formu yoluyla toplanmıştır. Verilerin analizinde, Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paketi (SPSS) kullanılmış, katılımcıların her bir maddeye ilişkin verileri tablolaştırılarak frekans ve yüzdelik değerleriyle birlikte okuyucuya sunulmuştur. Ayrıca katılımcılara ait değişkenlerin aritmetik ortalamaları ve standart sapmaları belirlendikten sonra üçten az olan alt gruplu değişkenlerde: Bağımsız Örneklem T Testi; üç ve üzeri alt gruplu değişkenlerde: Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way Anova) Testi ve varyansların eşit dağılmadığı değişkenlerde ise Post-Hoc karşılaştırmalarından Games-Howell Testi uygulanmıştır. Karşılaştırmalar sonucunda katılımcıların anket formu maddelerine verdikleri yanıtlarla; cinsiyet, yaş, mesleki kıdem değişkenleri arasında anlamlı fark görülürken öğrenim durumu değişkeninde anlamlı bir fark bulunamamıştır. Sonuç itibarıyla katılımcıların büyük bir çoğunluğu tarafından internetin çağımızın en etkili kitle iletişim aracı olarak kabul edildiği, öğrencilerin sosyal ilişkilerinde ve çevrelerinde etkin roller edinebilmelerinin iyi bir iletişim becerisine sahip olmaktan geçtiği, ülkemiz eğitim politikaları anlayışı içerisinde klasik yaklaşımların aksine modern iletişim teknolojilerinin işlerlik kazanmasının öğrencilerin küresel arenada büyük bir rekabet gücü kazanmalarını ve söz sahibi olmalarını sağlayacağı ve tüm sınıf kademelerinde bu ünitenin müfredatta olması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal bilgiler, iletişim, insan ilişkileri, öğretmen görüşleri.

Abstract

In this research, it was aimed to evaluate “Communication and Human Relations” unit that is available in the Social Studies 7th grade curriculum, according to the Social Studies teaching programme and opinions of teachers. The study group was consisted of 40 Social Studies teachers, who are teaching in primary schools in the province of Van and selected by disproportional sampling method. The relational survey model, which is one of the general survey model types, was used in the research. The data were collected through five-point Likert-type scale responses, 5 of which were collected from demographic informations and 18 of them were collected from a questionnaire which is related to “Communication and Human Relations” unit. In the analysis of the data, Statistical

*Sorumlu Yazar E-mail: vkaradeniz@hotmail.com

Orcid ID: 0000-0001-6667-3898

**Bu çalışma İbrahim Ethem GÜRBÜZ tarafından hazırlanan ve Erzincan Binali Yıldırım Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü’nde sunulan “Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin 7. Sınıf “İletişim ve İnsan İlişkileri” Ünitesine Yönelik Görüşleri: Van Kenti Örneği” adlı yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

Package for the Social Sciences (SPSS) was used and the data of each item was tabulated and presented to the reader with frequency and percentage values. In addition, after the arithmetic averages and standard deviations of the variables belonging to the participants were determined, The Independent Samples T Test for the sub-group variables less than three; The One-Way Anova Test for three and more sub-group variables; The Games-Howell Test, which is one of The Post-Hoc comparisons, were conducted for the variances that weren't distributed equally. As a result of the comparisons, participants' responses to the questionnaire form items; as there was significant difference in gender, age, and professional seniority variables, not in educational background. Consequently, it was seen that by the majority of the participants, the internet was accepted as the most effective mass communication tool of our age. Depending on modern communication technologies, it came out of that students had a good competitive power in the global arena and this unit should be located at all grade levels' curriculum.

Keywords: Social studies, communication, human relationship, teacher opinions.

GİRİŞ

İnsanlığın başlangıcı, Sosyal Bilgilerin gelişimi ve iletişimin zorunluluğu adeta bir domino taşı etkisiyle birbirine doğrudan temas etmeyen ancak etkileşimleri halinde birbirine yön veren ve aynı anda etkilenen bir sürecin ürünleri olarak karşımıza çıkmıştır. Günlük hayatımızda iletişimin pek çok türüne şahitlik ederiz. Bizler bunun farkında bile olmadan iletişim bizi ve çevremizi bir sarmaşık edasıyla sarıp sarmalar. Onu sulayıp, değer verir ve gerektiği gibi budarsak yeşilliğiyle bahçemize eşsiz bir renk, ferah bir nefes katar. Ancak ona gereken değeri vermeyip kendi halinde salarsak; dalları, budakları kontrolümüz dışında tüm bahçeyi işgal eder ve bizleri altından kalkamayacağımız bir hal içine sokar. Bu sarmaşık işyerinde arkadaşlarımıza verdiğimiz bir selam, ailemizle evde geçirdiğimiz bir zaman, trafikte aracımızla seyir halindeyken çaldığımız bir korna vb. olabilir.

İletişimin tarihsel sürecinin insanlığın var olmasıyla başladığı düşünülmektedir. Zira iletişimin insanlık tarihiyle başlamış olduğu düşüncesi, yaşadığımız evrende hayat bulmuş tüm insan toplulukları ve uygarlıklarıyla ilgili toplanan bilgiler ışığında ortaya konulan bilimsel araştırmalar ve çalışmalarla desteklenmektedir. Dolayısıyla iletişim insanlık tarihi kadar eski ve insanlık için vazgeçilmez bir olgudur. İlkel çağlardan bu yana insanoğlu çeşitli biçimlerde iletişim kurmanın gereksinimini duyarak bu alanda yöntemler geliştirmeye başlamıştır. Dumanı ve ateşi kullanmaları, mağara duvarlarına resimler çizmeleri, hayvan boynuzlarını ve derilerinden yaptıkları davulları kullanarak çeşitli sesler çıkarmaya çalışmaları birbirlerini uyarmak ya da bilgilendirmek için kullandıkları yöntemlerden bazılarıdır (Gönenç, 2010). İletişim tarihi açısından diğer bir merak konusu ise ilk iletişim aracının ne olduğudur. Crowley ve Heyer'e (2007) göre bu soruya bilimsel olarak bir yanıt vermek olanaksızdır ancak bulgulara dayanan yorumlar, Prehistorik atalarımızın değişen şartlara uyum sağlamalarında onların yakın çevrelerinde sıkça bulunabilen ağaçlardan, kemiklerden ve çeşitli taşlardan yaptıkları araçların o çağın "düşünce araçlarını" oluşturduğudur. Belki de bu türden nitelendirilebilecek ilk aygıtın yakınlarda bulunan bir geyik sürüsünün sayısını belirten basit çentikli bir çubuk veya bir arazi parçasının önemini göstermek için düzenlenmiş birtakım taşlar ya da kütükler olduğu çıkarımı yanlış olmayacaktır. Burada önemli olan iletişim sürecinin sürekliliğidir. İnsanlık kendi iletişim alanını iletişim araçları yaratarak genişletmiştir. Görüldüğü üzere insanoğlu var olduğu günden bu yana gerek kendi çevresinde gerekse dünyada olup bitenleri hep öğrenmek istemiş ve bir iletişim kurma merakı içerisinde bulunmuştur (Bıçakçı, 1999). Bireylerin var oldukları dış dünyayı anlamlandırabilmeleri ise karşılıklı olarak iletişim kurmaları sayesinde olmuştur. İster

bireysel olsun isterse toplumsal olsun; duygularımız, düşüncelerimiz, isteklerimiz ve taleplerimiz iletişim aracılığıyla ifade edilebilmektedir. İletişim karşılıklı bir etkileşim sürecidir ve iletişimin doğurmuş olduğu bu etkileşim süreci bireyler arası bir ilişkiyi de beraberinde getirmektedir (Mora, 2011). Bir iletişim sürecinde etkileşim veya geri bildirim öğelerinin olmadığı durumlarda sağlıklı bir iletişimden söz edilemez (Büyükaşlan ve Kırık, 2013). Yani insanoğlu yüce yaratan tarafından doğada tek başına yaşamaya yönelik olarak programlanmamıştır. Öyle ki bireyler hangi sosyoekonomik yapı içerisinde yaşarlarsa yaşasınlar, en temel gereksinimlerinden olan beslenme ve barınma ihtiyaçlarının yanı sıra iletişim kurmayı da bir gereksinim olarak kabul etmişlerdir.

Eğitim de tıpkı iletişim gibi insanoğlunun en temel gereksinimleri arasında gösterilebilir. Zira insanoğlunun var olduğu andan itibaren hem fen hem de sosyal bilimler eğitimi başlamıştır. Bir davranış oluşturma ya da değiştirme süreci olarak da algılayabileceğimiz eğitimin temel amacı, bireyin kendini gerçekleştirmesine yardımcı olmak, bireyi kendine ve topluma yararlı hale getirmek, bireyin karşılaştığı sorunlara çözüm bulmasını sağlamak ve bireye problem çözme yeteneğini kazandırmaktır (Sönmez, 1991). Günümüzde çağdaş eğitim teknolojileri anlayışı içinde iletişim kavramının incelenmesini zorunlu hale getiren etken, öğrenme-öğretme süreçlerinde gerçekleştirilen tüm etkinliklerin temelde birer iletişim etkinliği olmasından kaynaklanmaktadır (alıntılıyan Demirel ve Yağcı, 2014); (aktaran Ergin, 1995). Eğitim olayı, evvelden beri bilimsel bir yaklaşımla ele alınmaktan çok sağduyuya dayalı olarak ele alınmıştır. Eğitim, fikirlerin değiştirilmesinden çok yerleşmesi ve benimsenmesi ile ilgilenmiştir. Ancak bugün içinde yaşamakta olduğumuz çağ hızlı değişimle karakterize edilmekte ve bu ortamda mekanizasyona dayanan beceriler yerini bilgi teknolojisine dayalı becerilere bırakmıştır (Özer, 1989). Böylelikle iletişim, teknoloji ve eğitim üçlemesi sıkı sıkıya bir zincirleme bağ oluşturmuştur.

Eğitimde iletişim, eğitim sistematigi için en önemli öğedir. Çünkü eğitimin temel hedefi; aileden bütün insanlığa ve âleme doğru yayılıp uzayan; güvenilir, bilgili, başarılı, verimli, vatan ve millet hizmeti bilinci ile dolu ve doyurucu bir hayat sürdürecektür kişiler yetiştirmektir (Porgalı, 2003). Dolayısıyla öğrencilerin bu değerleri kazanımları açısından, “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinin Sosyal Bilgiler öğretimi muhtevasında yer almış olması, eğitim ve iletişim bağının güçlendirilmesinde oldukça büyük bir öneme sahiptir. Odabaşı (2016); “İletişim ve eğitim arasındaki ilişki mesafede gizlidir. Bizler bu mesafenin neresinde olursak ilişkimiz de o denli mesafede olur” der (s. 14). Peki ya Sosyal Bilgiler bu mesafenin neresinde diye soracak olursak? Sosyal bir varlık olan insanın bu sosyal yapı içerisindeki iletişimini sağlayan bir köprü görevi üstleneceğinden dolayıdır ki merkezindedir diyebiliriz. Çünkü Sosyal Bilgiler insanları ve yaşamlarını konu alır ve insanın kendisini ve çevresindekileri daha iyi anlamasına yardımcı olur (Erden, 1998). İnsanoğlunun bu anlamlandırma çabası ise neredeyse anne karnında başlar ve o insanın ilk olarak kendisini ve annesini tanımaya çalışmasıyla devam eder ve bu tanıma faslı git gide başka insanların eklenmesiyle de çoğalır. İnsan bu tanıma ve anlamlandırma sürecini başta yardıma gereksinim duymadan tek başına yapar. Oysa insanın kendisi ve çevresi aslında daha karmaşıktır. Bu sebeple insan bu tanıma ve anlamlandırma işini tek başına yapamaz (Karakuş, 2006). İşte tam da bu noktada Sosyal Bilgileri, insanlarla iletişim arasında bir bağ ya da bir ara bulucu olarak nitelendirmemiz hiç de yanlış olmayacaktır. Öyle ki Duverger’in (1990) Sosyal Bilgileri, esas olarak insanı ve iletişimini inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlaması bu görüşü desteklemektedir (Duverger’den aktaran Ezer ve Çelik, 2016).

Bu tanımdan yola çıkarak sosyal bir varlık olan insanın varlığını kabullendirebilmesinin iletişimden geçtiğini söyleyebiliriz. İletişim olgusu küresel bir olgu olmakla beraber Sosyal

Bilimler ile de sıkı bir bağ kurmaktadır. Zira Sosyal Bilimlerin doğası gereği kültürlerarası iletişime de kaynaklık ettiği görülmektedir. Köstüklü (2016), Sosyal Bilimlerin insanlararası ilişkileri incelediği ve beşerî/insani anlayışın gelişmesini amaçlayan kültürel bir ilim olduğuna değinmiştir. Mora'ya (2011) göre, kültürlerarası iletişimi farklı kültürel aidiyetlere mensup bireyler veya kendilerini farklı gruplara/etnisitelere ait olarak algılayan topluluklar ya da bu topluluklara aidiyet hissedilen bireyler arasında, anlamın yaratımını, paylaşımını ve müzakeresini içeren her türlü iletişim olarak kavranmaktadır. Toplumlar, kendilerini ait olmadıkları farklı kültürlerle anlatma konusunda zorluklar yaşamaktadırlar. Dolayısıyla iletişim sayesinde toplumlar kendi kültürlerini diğer toplumlara anlatma imkânı bulabilmişlerdir ve bu sayede toplumun bir bütün olarak anlaşılabilirliği ve evrensel değerlerin sağlanabilmesi için iletişim en doğru araç olarak ortaya çıkmıştır.

İletişim olgusu var olduğu günden bu yana sürekli kendini değiştirerek ancak kendinden hiçbir şey kaybetmeden evrensel bir güç olma özelliğine sahip olmuştur. Bu gücü elinde bulunduran toplumlar iletişimin “medya” denilen hayati ayağıyla kendilerine küresel pazarda siyasi, ekonomik, sosyal, eğitsel, kültürel ve daha pek çoğunu sayabileceğimiz değerler katmışlardır. Özellikle en gelişmiş teknolojik silahların bile ötesine çıkmayı başarabilmiş olan medya olgusu, iletişimi etkili kullanabilen ülkeler için bir büyüme kaynağı olmuş ve bu ülkelerin, gelişime ayak uyduramayan diğer muhtaç ülkeler (özellikle iletişimden yoksun) üzerinde büyük bir sömürü imparatorluğu kurmasına zemin hazırlamıştır. Günümüz bilgi teknolojileri çağında iletişim, kişilerarası etkileşimi zorunlu kılan ve dolayısıyla bu etkileşim sonucu da kişilere çeşitli birikimler kazandıran bir süreçtir. Öğrenciler açısından bu etkileşim süreci büyük bir enformasyon kaynağı sağlamaktadır. Globalleşen yerkürede bu teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek iletişim ve iletişim araçlarıyla olan sıkı bir etkileşim bağından geçmektedir. Dolayısıyla iletişim kavramı, önemini her geçen gün daha da hissettirmekte ve özellikle de eğitim camiasınca zorunluluk teşkil eden bir kavram olarak kendisini göstermektedir.

Araştırmanın Amacı

Benzer ve farklı yönleriyle aynı amaca hizmet eden bu iki olgunun (iletişim ve eğitim) ele alınmasında ki amaç; Türk Milli Eğitiminin genel amaç ve ilkeleri doğrultusunda milli eğitim sistemimizi çağdaş uygarlık seviyelerine çıkarabilmek için yegâne temsilcilerimiz olan ve eğitimin ilk ve orta kademesini oluşturan öğrencilerimizin, “İletişim ve İnsan İlişkileri Ünitesi” ile Sosyal Bilgiler öğretim programının ilişkilendirilmesi üzerinden sağlayacakları kazanımları belirlemek ve bu konunun öğrenciler üzerindeki etkilerini ve varsa aksayan yönlerini öğretmen görüşlerini de dikkate alarak araştırıp konunun hem gelecek nesillere hem de araştırma alanına daha gelişmiş şekliyle sunulması için ışık tutmaktır. Böylece iletişim teknolojilerinin ve Sosyal Bilgiler öğretim programının öğrencileri merkeze alan yaklaşımlarla (yapılandırmacı, ilerlemeci yaklaşım) beraber sentezlenerek öğrencilere sunulması hem öğrencilerin sahip olmaları gereken teknolojik gereksinimleri daha da geliştirmelerini sağlayacak hem de onların derslere olan motivasyonlarını artırarak onlara yardımcı bir kaynak olmaktan ziyade bizzat kaynağın kendileri olma imkânını verecektir.

YÖNTEM

Sosyal Bu araştırmada, nicel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modeli türlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli geçmişte ya da halen var olan bir durumu etkileme çabası içinde olmaksızın görüldüğü şekliyle betimlemeyi amaçlayan bir yöntemdir (Karasar, 2016). Genel olarak tarama araştırmalarında hedef kitlenin cinsiyet, yaş, sosyoekonomik durum... gibi kişisel özellikleri ile bir olguya ilişkin var olan performans,

görüş, düşünce ve tutumlar tekil ya da bazı faktörlerle ilişkileri açısından karşılaştırmalı olarak betimlenir (Büyüköztürk, 2014). Bu araştırmalar, örneklemeden evrene genelleme yapmak amacıyla, verilerin toplandığı yapılandırılmış mülakatları ve anketleri kullanan kesitsel ve boylamsal çalışmaları içermektedir (alıntılayan Creswell, 2017, s. 13); (aktaran Fowler, 2008).

Örneklem

Araştırmanın evrenini, Van ilinde MEB'e bağlı olan ortaokullarda görev yapan Sosyal Bilgiler öğretmenleri oluşturmaktadır. Bu araştırmada, araştırma evreninin çok büyük olması ve araştırma sürecinde tüm evrene ulaşılamayacağı için ve ayrıca çok yüksek bir maliyet gerektireceği hasebiyle örneklem alma yöntemi kullanılmıştır. Karasar (2016), oransız küme örnekleme, evrendeki bütün kümelerin eşit seçilme şansına sahip olduğu ve evrenden seçilerek örnekleme giren bütün kümelerin sayısının tamamıyla şansa bırakıldığı bir örnekleme türü olarak tanımlamıştır. Bu doğrultuda, araştırmanın örneklemini; 2018-2019 eğitim-öğretim yılı bahar döneminde, Van ili; İpekyolu, Tuşba ve Edremit ilçelerinde MEB'e bağlı olan ilköğretim okullarında görev yapan, oransız küme örnekleme yoluyla seçilmiş 40 Sosyal Bilgiler öğretmeni oluşturmaktadır.

2018-2019 eğitim-öğretim yılında, Van il Milli Eğitim Müdürlüğünden alınan 22.05.2018 tarihli verilere göre; Van ilinde MEB'e bağlı olan toplam 378 ortaokul yer almaktadır. MEB'e bağlı olarak çalışan Sosyal Bilgiler öğretmeni sayısı ise 381'dir. Evreni temsil niteliği taşıyan örneklem büyüklüğünün arzu edilen oranı minimum %10'dur (Arlı ve Nazik, 2010). Araştırmanın zaman, maliyet ve enerji tasarrufu dikkate alındığından dolayı Van kentinin metropol ilçeleri olan Edremit, İpekyolu ve Tuşba ilçeleri yansızlık ilkesi doğrultusunda örnekleme dâhil edilmiş ve bu üç ilçeden toplam 40 Sosyal Bilgiler öğretmeni ile araştırma örneklemini oluşturulmuştur. Evrenin (381 Sosyal Bilgiler öğretmeni) %10'luk kısmı alındığında, ortalama 38 öğretmene tekabül ettiği görülür. Dolayısıyla araştırma kapsamında toplam 40 Sosyal Bilgiler öğretmenine ulaşmanın evreni temsil niteliğinde kabul edilebileceği varsayılabilir. Katılımcılara ait demografik değişkenler aşağıda Tablo 1'de sunulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemini Oluşturan Öğretmenlerin Demografik Değişkenlere Göre Dağılımları

Kişisel Bilgiler	Sayı (f)	Yüzde (%)
CİNSİYET		
Bayan	16	40,0
Erkek	24	60,0
YAŞ		
20-30 yaş	7	17,5
31-40 yaş	31	77,5
41-50 yaş	2	5,0
MESLEKİ KIDEM		
1-5 yıl	10	25,0
6-10 yıl	11	27,5
11-15 yıl	16	40,0
16-20 yıl	2	5,0
21+ yıl	1	2,5
ÖĞRENİM DURUMU		
Lisans mezunu	36	90,0
Yüksek Lisans mezunu veya öğrencisi	4	10,0
BRANŞ		
Sosyal Bilgiler öğretmenliği	40	100
Toplam	40	100

Veri Toplama Araçları

Araştırmanın verileri, alan yazından geniş bir literatür taraması sonucu araştırmacı tarafından hazırlanmış olan “anket formu” yoluyla toplanmıştır. Erkuş (2016, s. 92): “psikolojik ölçme doğrudan gözlenemeyen örtük yapının altında yatan kuramın işevuruklaştırılmasından ve sonra da sınanmasından başka bir şey değildir” ifadesinde kuramsal alt yapının önemine vurgu yapmıştır. Bu doğrultuda hazırlanmış olan anket formu: 5’i kişisel bilgilere dayalı değişkenlerden (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu, branş) ve 18’i de “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinin içeriğini yansıtan ifadelerden seçilmiş Beşli Likert tipi yanıtlardan oluşmaktadır. Anket formunun genellenebilirliği SPSS 17 programı ile yapılmış ve Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı “0.68” olarak bulunmuştur. Dolayısıyla bu araştırmada kullanılmış olan anketin güvenirlik aralığı “oldukça güvenilir” olarak ifade edilebilir (Can, 2017, s. 391). Ayrıca anket formunun ilgili alanda uzman bir öğretim üyesine incelenmiş olmasıyla da kapsam geçerliliği sağlanmıştır. Uzman görüşü anket çalışmalarında anketin kapsam geçerliliğini gösteren bir yoldur (Büyüköztürk, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012) Araştırmanın anketi, Beşli Likert tipi; “Kesinlikle Katılmıyorum”, “Katılmıyorum”, “Kararsızım”, “Katılıyorum”, “Kesinlikle Katılıyorum” şeklinde ifadelerden oluşmaktadır. Ankette katılımcılara yöneltilen toplam 18 madde bulunmaktadır. Anket formu öncelikli olarak bir pilot okul seçilerek gönüllülük esasına dayalı olarak iki Sosyal Bilgiler öğretmenine uygulanmıştır. Pilot uygulaması sonucu anket formu bu konuda uzman bir öğretim üyesinin görüşüne başvurularak varsa gerekli düzenlemeler yapıldıktan sonra kapsam geçerliliği sağlanarak uygulamaya konulmuştur. Araştırmaya katılmaya gönüllü Sosyal Bilgiler öğretmenleri tarafından doldurulan anketlerin toplanması ile araştırmaya ilişkin nicel veriler elde edilmiştir. Verilerinin elde edildiği 40 adet anket toplandıktan sonra eksik veya yanlış doldurulan anketler varsa çıkarılmak koşuluyla araştırmacı tarafından itina ile tek tek kontrol edilmiş ve herhangi bir eksikliğe rastlanılmadığından tüm veriler araştırmaya dâhil edilmiştir. Her bir anket maddesi ve verileri tablolaştırılarak bulgular bölümünde okuyucuya sunulmuştur.

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde Statistical Package For The Social Sciences (SPSS) paket programı kullanılmış ve katılımcıların ‘anket formu’ maddelerine ilişkin yanıtlarının, değişkenlere (cinsiyet, yaş, mesleki kıdem, öğrenim durumu ve branş) göre anlamlı bir fark gösterip göstermediği $p < 0.05$ önem (anlamlılık) düzeyinde, üçten az olan alt gruplu değişkenlerde: Bağımsız Örneklem T Testi; üç ve üzeri alt gruplu değişkenlerde: Tek Faktörlü Varyans Analizi (One-Way Anova) Testi ve varyansların eşit dağılmadığı değişkenlerde ise Post-Hoc karşılaştırmalarından “Games-Howell” Testi ile ölçülmüştür.

BULGULAR, YORUM VE TARTIŞMA

Bu bölümde, anket formunda yer alan 18 maddeden elde edilen bulgular belirli bir sıra ile tablolaştırılmış, frekans (f) ve yüzdeler (%) değerleriyle beraber yorumlanarak okuyucuya sunulmuştur.

Tablo 2. “Etkili Bir İletişimde; Beden Dilinin Etkin Kullanımı, Jest ve Mimikler Büyük Bir Öneme Sahiptir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	-	-
Katılıyorum	4	10
Kesinlikle Katılıyorum	36	90
Toplam	40	100

Tablo 2’de görüldüğü üzere, katılımcılar tarafından %90 oranında (36 kişi) “kesinlikle katılıyorum” ve %10 oranında (4 kişi) “katılıyorum” yanıtı tercih edilmiştir. Etkili bir iletişimde beden dilinin, jest ve mimiklerin büyük bir öneme sahip olduğu hipotezi araştırmanın katılımcıları tarafından birbirini destekleyici ifadelerle ve büyük bir oranla kabul görmüştür.

Tablo 3. “Kitle İletişim Araçları İçerisinde En Etkili Olanı İnternettir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	6	15
Kararsızım	3	7,5
Katılıyorum	11	27,5
Kesinlikle Katılıyorum	20	50
Toplam	40	100

Tablo 3’te; katılımcılar %50 oranında (20 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %27,5 oranında (11 kişi) “katılıyorum”, %7,5 oranında (3 kişi) “kararsızım” ve %15 oranında (6 kişi) “katılmıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu oranlar göstermektedir ki araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu, kitle iletişim araçları içerisinde en etkili araç olarak “interneti” işaret etmektedirler.

Tablo 4. “Öğrenme ve Öğretme Sürecinin Verimli Bir Şekilde Gerçekleşebilmesinde ki Temel Faktör İletişimdir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	1	2,5
Kararsızım	-	-
Katılıyorum	10	25
Kesinlikle Katılıyorum	29	72,5
Toplam	40	100

Tablo 4 incelendiğinde, “Öğrenme ve öğretme sürecinin verimli bir şekilde gerçekleşebilmesinde ki temel faktör iletişimdir” maddesine katılımcılar; %72,5 (29 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %25 (10 kişi) “katılıyorum” ve %2,5 (1 kişi) “katılmıyorum” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Diğer yanıtlara ilişkin herhangi bir işaretleme olmamıştır. Katılımcılar tarafından en çok tercih edilen yanıt %72,5 oranıyla (29 kişi) “kesinlikle katılıyorum” yanıtıdır. İkinci sırayı %25’lik oranıyla (10 kişi) “katılıyorum” yanıtının alması birbirlerini tamamlar niteliktedir. Veriler sonucunda iletişim kavramının, öğrenme ve öğretme sürecindeki önemine vurgu yapan bu hipotezin, katılımcıların çoğunluğu tarafından desteklendiği görülmektedir.

Tablo 5. “İletişim ve İnsan İlişkileri Ünitesi Konuları Yeterlidir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	2	5
Katılmıyorum	12	30
Kararsızım	4	10
Katılıyorum	20	50
Kesinlikle Katılıyorum	2	5
Toplam	40	100

Tablo 5’te, “İletişim ve insan ilişkileri” ünitesi konuları yeterlidir” maddesine verilen yanıtlar incelendiğinde; %50 oranında (20 kişi) “katılıyorum”, %30 oranında (12 kişi) “katılmıyorum”, %10 oranında (4 kişi) “kararsızım”, %5 oranında (2 kişi) “kesinlikle katılıyorum” ve yine aynı oranda %5 (2 kişi) “kesinlikle katılmıyorum” şeklindedir. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu %50 (20 kişi) “katılıyorum” yanıtı ile konu içeriğinin yeterli olduğu görüşünü savunurken %30’luk (12 kişi) bir kısım ise konuların yeterli olmadığı görüşündedir. Bu haliyle katılımcıların çoğunluğu tarafından ünite konuları yeterli görülmüştür.

Tablo 6. “Sosyal Bir Varlık Olan İnsan, Yaşamını Sürdürebilmek ve Doğayla Baş Edebilmek için Çevresiyle Sürekli İletişim Kurma İhtiyacı Duyar” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	1	2,5
Katılıyorum	4	10,0
Kesinlikle Katılıyorum	35	87,5
Toplam	40	100

Tablo 6’da “Sosyal bir varlık olan insan, yaşamını sürdürebilmek ve doğayla baş edebilmek için çevresiyle sürekli iletişim kurma ihtiyacı duyar” maddesine verilen yanıtlarda; “kararsızım” seçeneğinin oranı %2,5 (1 kişi) iken, “katılıyorum” seçeneği %10 (4 kişi) ve “kesinlikle katılıyorum” seçeneğinin oranı ise %87,5 (35 kişi) şeklindedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğu %87,5 (35 kişi) “kesinlikle katılıyorum” yanıtını vermiştir. Böylelikle iletişimin, insanın yaşantısı ve çevresiyle münasebeti üzerinde son derece etkili bir kavram olduğu hipotezi katılımcıların büyük bir çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir.

Tablo 7. “Sağlıklı İletişim, Kişilerin Karşılıklı Konuşabildiği, Birbirlerinin Sözüne Kesmeden Anlaşmak ve Uzlaşmak Niyetiyle Ortaya Koydukları Bir Süreçtir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	-	-
Katılıyorum	3	7,5
Kesinlikle Katılıyorum	37	92,5
Toplam	40	100

Tablo 7 incelendiğinde; verilen yanıtlar %92,5 (37 kişi) “kesinlikle katılıyorum” ve %7,5 (3 kişi) “katılıyorum” şeklindedir. Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin sağlıklı bir iletişimin sağlanabilmesindeki temel sürecin ifade edildiği bu maddeye olumlu katılım oranları son derece yüksek olarak gözlenmektedir.

Tablo 8. “Devletlerin Birbirleri Üzerinde Hâkimiyet Kurabilmelerinde Artık Silahların Yerini Medya Olgusu Almıştır” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2, 5
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	1	2, 5
Katılıyorum	23	57, 5
Kesinlikle Katılıyorum	15	37, 5
Toplam	40	100

Tablo 8 incelendiğinde; katılımcıların %57,5'i (23 kişi) “katılıyorum”, %37,5'i (15 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %2,5'i (1 kişi) “kararsızım” ve %2,5'i (1 kişi) “kesinlikle katılmıyorum” yanıtını vermiştir. En çok tercih edilen yanıt %57,5'lik (23 kişi) oranıyla “katılıyorum” yanıtı olmuştur. Günümüzde iletişim kavramının büyük bir yapı taşı olan “medya” olgusunun, devletlerin birbirleri üzerinde hâkimiyet kurabilmelerinde silahların bile yerini alabilecek bir etkiye sahip olduğu hipotezinin, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu tarafından kabul edildiği tespit edilmiştir.

Tablo 9. “İletişim ve İnsan İlişkileri Ünitesi Son Derece Gereklidir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	-	-
Katılıyorum	7	17, 5
Kesinlikle Katılıyorum	33	82, 5
Toplam	40	100

Tablo 9’da, “İletişim ve insan ilişkileri ünitesi son derece gereklidir” maddesine yönelik olarak verilen yanıtlarda %82,5’lik (33 kişi) oranla “kesinlikle katılıyorum” yanıtı öne çıkmaktadır. Katılımcıların diğer bir kısmı ise %17,5’lik oranla (7 kişi) “katılıyorum” yanıtını vermişlerdir. Bu veriler göstermektedir ki, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenleri “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesine son derece önem vermektedirler.

Tablo 10. “Öğrenciler ‘İletişim ve İnsan İlişkileri’ Ünitesi Üzerinden Çeşitli İletişim Becerileri Kazanır” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2, 5
Katılmıyorum	3	7, 5
Kararsızım	3	7, 5
Katılıyorum	15	37, 5
Kesinlikle Katılıyorum	18	45
Toplam	40	100

Tablo 10’da, “Öğrenciler ‘iletişim ve insan ilişkileri’ ünitesi üzerinden çeşitli iletişim becerileri kazanır” maddesine ilişkin olarak; %45 oranında (18 kişi) “kesinlikle katılıyorum” yanıtı, %37,5 oranında (15 kişi) “katılıyorum” yanıtı, %7,5 oranında (3 kişi) “kararsızım”, %7,5 oranında (3 kişi) “katılmıyorum” yanıtı ve %2,5 oranında (1 kişi) “kesinlikle katılmıyorum” yanıtı verilmiştir. Bu oranlara göre, öğrencilerin “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesi üzerinden çeşitli beceriler kazanabileceği hipotezi doğrulanmaktadır.

Tablo 11. “Öğrenciler İletişim ve İnsan İlişkileri Ünitesi Üzerinden Kitle İletişim Araç ve Gereçlerini Tanır ve Etkili Kullanmayı Öğrenir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	2	5
Kararsızım	5	12,5
Katılıyorum	18	45
Kesinlikle Katılıyorum	15	37,5
Toplam	40	100

Tablo 11 incelendiğinde, “Öğrenciler iletişim ve insan ilişkileri ünitesi üzerinden kitle iletişim araç ve gereçlerini tanır ve etkili kullanmayı öğrenir” maddesine; %45 (18 kişi) “katılıyorum”, %37,5 (15 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %12,5 (5 kişi) kararsızım ve %5 (2 kişi) “katılmıyorum” şeklinde yanıtlar verilmiştir. En yüksek oranın %45 ile “katılıyorum” yanıtına ait olduğu görülmektedir. Bu oranı ikinci olarak ise %37,5 ile “kesinlikle katılıyorum” yanıtı takip etmektedir. Öğrencilerin “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesi üzerinden kitle iletişim araç ve gereçlerini tanıyabileceği ve bunları etkin olarak kullanabileceği, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından kabul edilmektedir.

Tablo 12. “Öğrenciler ‘İletişim ve İnsan İlişkileri’ Ünitesi Üzerinden Basın-Yayın ve Diğer Haberleşme Organlarını Tanır ve Takip Eder” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	5	12,5
Kararsızım	2	5,0
Katılıyorum	26	65,0
Kesinlikle Katılıyorum	7	17,5
Toplam	40	100

Tablo 12’de, “Öğrenciler ‘iletişim ve insan ilişkileri’ ünitesi üzerinden basın-yayın ve diğer haberleşme organlarını tanır ve takip eder” maddesine; %65 (26 kişi) “katılıyorum”, %17,5 (7 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %12,5 (5 kişi) “katılmıyorum” ve %5 (2 kişi) “kararsızım” şeklinde yanıtlar verilmiştir. Yanıtların büyük çoğunluğunu %65’lik oranıyla “katılıyorum” ve %17,5’lik oranıyla “kesinlikle katılıyorum” yanıtı oluşturmaktadır. Katılımcıların çoğunluğu tarafından “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesi üzerinden öğrencilerin basın-yayın ve diğer haberleşme organlarını tanıyacağı ve bu yayın organlarını takip etme becerileri kazanacağı düşünülmektedir.

Tablo 13. “İletişim ve İnsan İlişkileri Ünitesi Diğer Sınıf Kademelerinde de Öğrencilerin Düzeyine Uygun Olarak Yer Almalıdır” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	1	2,5
Kararsızım	-	-
Katılıyorum	12	30,0
Kesinlikle Katılıyorum	27	67,5
Toplam	40	100

Tablo 13’te, “İletişim ve insan ilişkileri ünitesi diğer sınıf kademelerinde de öğrencilerin düzeyine uygun olarak yer almalıdır” maddesine ilişkin yanıtlar; %67,5 (27 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %30 (12 kişi) “katılıyorum” ve %2,5 (1 kişi) “katılmıyorum” şeklindedir.

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğunun; %67,5 (27 kişi) “kesinlikle katılıyorum” ve %30 (12 kişi) “katılıyorum” şeklinde birbirini tamamlayan yanıtlar verdiği görülmektedir. Sonuç olarak “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinin eğitimin her kademesinde ve öğrencilerin düzeyine uygun olarak verilmesinin öğretmenler tarafından uygun bulunduğu gözlenmektedir.

Tablo 14. “Bir Ders Sürecinde Öğretmen ve Öğrenci Arasındaki En Etkili İletişim, Her İki Tarafın da Aktif Olarak Dönüt Sağlayabildikleri Çift Yönlü İletişimdir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	1	2, 5
Katılıyorum	9	22, 5
Kesinlikle Katılıyorum	30	75, 0
Toplam	35	100

Tablo 14 incelendiğinde, katılımcıların bu maddeye ilişkin yanıtları; %75 (30 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %22,5 (9 kişi) “katılıyorum” ve %2,5 (1 kişi) “kararsızım” şeklindedir. Oranlar karşılaştırıldığında en yüksek oranın “kesinlikle katılıyorum” olduğu ve ikinci yüksek oranın ise “katılıyorum” olduğu görülmektedir. Bu bulgular doğrultusunda bir ders sürecinde öğretmen ve öğrenci arasındaki en etkili iletişim kurma biçiminin her iki tarafın da birbirlerine dönüt sağladıkları çift yönlü iletişim olduğu hipotezinin araştırmaya katılan öğretmenler tarafından kabul edildiği görülmektedir.

Tablo 15. “İyi Bir İletişim Becerisine Sahip Olabilmede; Ses Tonu, Beden Dili, Jest ve Mimikler, Giyim Tarzı ve Karşı Tarafa Verilen İzlenim Çok Önemlidir” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	1	2, 5
Katılıyorum	9	22, 5
Kesinlikle Katılıyorum	30	75, 0
Toplam	40	100

Tablo 15’te, “İyi bir iletişim becerisine sahip olabilmede; ses tonu, beden dili, jest ve mimikler, giyim tarzı ve karşı tarafa verilen izlenim çok önemlidir” maddesine verilen yanıtlar; %75 (30 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %22,5 (9 kişi) “katılıyorum” ve %2,5 (1 kişi) “kararsızım” şeklindedir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğuna göre %75 (30 kişi) iyi bir iletişim becerisine sahip olabilmek için; ses tonunun, beden dilinin, jest ve mimiklerin, giyim tarzının ve karşı tarafa verilen izlenimin etkisi oldukça önemlidir.

Tablo 16. “Günümüzde Küreselleşme ve İletişim Teknolojileri, Bir Ülkenin Ekonomi, Siyaset, Eğitim Gibi Öz Değerleriyle İç İçe Geçmiş ve Bu Değerleri Yönetir Hale Gelmiştir. Bu Değerlerin Temelinde İse ‘İnsan İlişkileri ve Etkinlikleri’ Yer Almaktadır” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	-	-
Katılıyorum	20	50,0
Kesinlikle Katılıyorum	20	50,0
Toplam	40	100

Tablo 16 incelendiğinde; katılımcıların %50’si (20 kişi) “kesinlikle katılıyorum” yanıtını verirken geri kalan %50’si de (20 kişi) “katılıyorum” yanıtını vermiştir. Katılımcıların verdikleri yanıtlar birbirini tamamlar niteliktedir. Bu yönüyle, küreselleşme ve iletişim teknolojileri gibi çok önemli iki kavramın, insan ilişkileri ve etkinlikleri ile ilişkilendirilmesinde araştırmancının katılımcıların arzu edilen yanıtları vermiş olmaları, bu hipotezi desteklemiştir.

Tablo 17. “İletişim, Sosyal İlişkileri Doğrudan ya da Dolaylı Olarak Etkilediği İçin Öğrencilerin Sosyal Çevrelerinde Etkin Roller Edinmeleri İletişim Sürecini Ne Denli Etkin Kullandıklarına Bağlıdır” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	2	5,0
Katılıyorum	18	45,0
Kesinlikle Katılıyorum	20	50,0
Toplam	40	100

Tablo 17’de; katılımcıların %50 oranında (20 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %45 oranında (18 kişi) “katılıyorum” ve %5 oranında (2 kişi) “kararsızım” şeklinde yanıtlar verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin sosyal çevrelerinde etkin roller üstlenebilmelerinin iletişimi ne denli etkin kullanabildiklerine bağlı olduğu hipotezi öğretmenlerin büyük bir çoğunluğu tarafından kabul görmüştür.

Tablo 18. “Ülkemiz Eğitim Politikaları İçerisinde Klasik Yaklaşımların Aksine Modern İletişim Teknolojilerinin İşlerlik Kazanması, Öğrencilerin Küresel Arenada Büyük Bir Rekabet Gücü Kazanmalarını ve Söz Sahibi Olmalarını Sağlayacaktır” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	-	-
Katılmıyorum	-	-
Kararsızım	2	5,0
Katılıyorum	20	50,0
Kesinlikle Katılıyorum	18	45,0
Toplam	40	100

Tablo 18’de; “Ülkemiz eğitim politikaları içerisinde klasik yaklaşımların aksine modern iletişim teknolojilerinin işlerlik kazanması, öğrencilerin küresel arenada büyük bir rekabet gücü kazanmalarını ve söz sahibi olmalarını sağlayacaktır” maddesine verilen yanıtların, %50’si (20

kişi) “katılıyorum”, %45’i (18 kişi) “kesinlikle katılıyorum” ve %5’i ise (2 kişi) “kararsızım” şeklindedir. Katılımcıların, ülkemiz eğitim politikaları anlayışı içerisinde klasik yaklaşımların yerini iletişim teknolojileri kaynaklı yaklaşımların alması yönündeki görüşleri büyük çoğunluğu oluşturmaktadır.

Tablo 19. “İletişimden Yoksun Toplular; Dış Dünyaya, Yeniliklere ve Çağdaşlığa Kapalı, Bilgisiz, Yorumlama ve Düşündüğünü İfade Etme Becerisinden Uzak İnsanlardan Oluşur” Maddesine İlişkin Veriler

	Frekans (F)	Yüzde (%)
Kesinlikle Katılmıyorum	1	2,5
Katılmıyorum	1	2,5
Kararsızım	2	5,0
Katılıyorum	13	32,5
Kesinlikle Katılıyorum	23	57,5
Toplam	40	100

Tablo 19 incelendiğinde; katılımcılar %57,5 oranında (23 kişi) “kesinlikle katılıyorum”, %32,5 oranında (13 kişi) “katılıyorum”, %5 oranında (2 kişi) “kararsızım”, %2,5 oranında (1 kişi) “katılmıyorum” ve %2,5 oranında (1 kişi) “kesinlikle katılmıyorum” şeklinde yanıtlar vermiştir. Verilen yanıtlar arasında %57,5 ile “kesinlikle katılıyorum” en yüksek oranı alırken ikinci olarak ise %32,5’lik oranıyla “katılıyorum” yanıtı verilmiştir. Nitekim iletişimsiz bir toplumun; yeniliklere-çağdaşlığa kapalı olacağı, bilgisiz, yorum yapma ve düşündüğünü ifade etme becerisinden yoksun kalacağı hipotezi, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından kabul görmüştür.

Tablo 20. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Cinsiyet Değişkenine Göre, Anket Formu Maddelerine İlişkin Toplam Puan, Aritmetik Ortalama, Standart Sapma ve T değeri Verileri

CİNSİYET	N	\bar{X}	SS	SD	T	P
<u>KADIN</u>	16	4,642	0,261	38	-4,000	0,000
<u>ERKEK</u>	24	4,291	0,278	-	-	-

Kadın ve erkeklerin, anket formu maddelerine vermiş oldukları yanıtların cinsiyet değişkenine göre karşılaştırıldığı Tablo 20’de, $p < 0.05$ önem (anlamlılık) düzeyinde; $0.000 < 0.05$; [$T(38) = -4,000$, $p < 0.05$] olduğu için kadınlar ($\bar{X} = 4,642$) ile erkekler ($\bar{X} = 4,291$) arasında oransal olarak kadınların lehine anlamlı bir fark vardır. Bu durumda cinsiyet değişkenine göre anket maddelerine verilen yanıtlar arasında kadınların erkeklere kıyasla birbirlerinden daha farklı yanıtlar verdikleri gözlenmiştir.

Tablo 21. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre, Anket Formu Maddelerine İlişkin Yaş Dağılımı, Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Verileri

YAŞ	N	\bar{X}	SS
<u>20-30</u>	7	4,214	0,364
<u>31-40</u>	31	4,501	0,288
<u>41-50</u>	2	4,111	0,078

Tablo 22. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre, Anket Formu Maddelerine İlişkin Varyans Analizi (Anova) Verileri

YAŞ	KARELER TOPLAMI	Sd	KARELER ORTALAMASI	F	P
<u>Gruplar Arası</u>	0,689	2	0,344	3,866	0,030
<u>Gruplar İçi</u>	3,296	37	0,089	-	-
Toplam	3,984	39	-	-	-

Tablo 21 ve Tablo 22’de görüldüğü üzere araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin anket maddelerine verdikleri yanıtlar yaş değişkenine göre karşılaştırıldığında, $p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde; $0,030 < 0,05$; $[F_{(2-37)} = 3.866$; $p < 0.05]$ olduğu için, yaş değişkenine göre anlamlı bir fark vardır. Hangi gruplar arasında fark olduğunu belirlemede varyanslar eşit dağılmadığı için Post-Hoc karşılaştırmalarından “Games-Howell” testi uygulanmıştır. Aşağıda hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğunu gösteren Tablo 23 yer almaktadır.

Tablo 23. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Yaş Değişkenine Göre, Games-Howell Testine İlişkin Varyans Analizi (Anova) Verileri

YAŞ	ORTALAMALAR FARKI	STANDART HATA	P
20-30 31-40	-,28751	,14731	,188
31-40 41-50	,10317	,14869	,774
<u>31-40</u> 20-30	,28751	,14731	,188
41-50 41-50	,39068*	,07592	,022*
<u>41-50</u> 20-30	-,10317	,14869	,774
31-40	,39068*	,07592	,022*

Tablo 23’te $*p < 0,05$ anlamlılık düzeyinde, yaş değişkenine göre; 20-30 yaş grubu ile “31-40” ve “41-50” yaş grupları arasında anlamlı bir fark görülmezken; “31-40” yaş grubu ile “41-50” yaş grupları arasında $[0,022 < 0,05$; $p < 0,05]$ olduğu için “31-40” ($\bar{X} = 4,501$) yaş grubu lehine anlamlı fark görülmektedir.

Tablo 24. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre, Anket Formu Maddelerine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Verileri

MESLEKİ KIDEM	N	\bar{X}	SS
<u>1-5 yıl</u>	10	4,300	0,347
<u>6-10 yıl</u>	11	4,353	0,248
<u>11-15 yıl</u>	16	4,625	0,277
<u>16-20 yıl</u>	2	4,111	0,078
<u>21 + yıl</u>	1	4,166	-

Tablo 25. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Mesleki Kıdem Değişkenine Göre, Anket Formu Maddelerine İlişkin Varyans Analizi (Anova) Verileri

MESLEKİ KIDEM	KARELER TOPLAMI	Sd	KARELER ORTALAMASI	F	P
<u>Gruplar Arası</u>	1,114	4	0,279	3,397	0,019
<u>Gruplar İçi</u>	2,870	35	0,082	-	-
<u>Toplam</u>	3,984	39	-	-	-

Tablo 24 ve Tablo 25’te: $p < 0,05$ önem düzeyinde; $0,019 < 0,05$; [$F_{(4-35)} = 3.397$; $p < 0.05$] olduğu için, mesleki kıdem değişkenine göre anlamlı bir fark vardır. Ancak hangi gruplar arasında anlamlı fark olduğu, “21 ve üzeri” yaş grubunun eleman sayısının 1 kişi olmasından dolayı güvenilirlik doğrultusunda hesaplanması uygun görülmemiştir (Field, 2005).

Tablo 26. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre, Anket Formu Maddelerine İlişkin Aritmetik Ortalama ve Standart Sapma Verileri

ÖĞRENİM DURUMU	N	\bar{X}	SS
<u>Lisans</u>	36	4,438	0,330
<u>Yüksek</u>	4	4,375	0,228
<u>Lisans veya Öğrencisi</u>			

Tablo 27. Sosyal Bilgiler Öğretmenlerinin Öğrenim Durumu Değişkenine Göre, Anket Formu Maddelerine İlişkin Varyans Analizi (Anova) Verileri

ÖĞRENİM DURUMU	KARELER TOPLAMI	Sd	KARELER ORTALAMASI	F	P
<u>Gruplar Arası</u>	0,014	1	0,014	0,138	0,712
<u>Gruplar İçi</u>	3,970	38	0,104	-	-
<u>Toplam</u>	3,984	39	-	-	-

Tablo 26 ve Tablo 27’de görüldüğü üzere: $p < 0,05$ önem düzeyinde $0,712 > 0,05$; [$F_{(1-38)} = 0.138$; $p > 0.05$] olduğu için, öğrenim durumu değişkenine göre anlamlı bir fark yoktur.

Ayrıca araştırmaya katılan öğretmenlerin tamamı Sosyal Bilgiler öğretmenliği bölümü mezunu oldukları için branş değişkenine yönelik olarak herhangi bir istatistik yapılmamıştır.

SONUÇ ve ÖNERİLER

Bu bölümde, anket formundan elde edilen veriler literatürdeki bilgilerden de yararlanılarak tartışılmış ve yorumlanmıştır. İletişim ve insan ilişkileri ünitesi ve üniteye geçen kavramlarla ilişkili olarak literatürde benzer araştırmalardan yararlanılarak bu araştırmaya yön verilmiş ancak benzer araştırmaların çok az sayıda olması ve birebir bu araştırmanın amacına hizmet edecek benzerlikte bir çalışmanın bulunmaması dolayısıyla sonuç ve tartışmalar bilimsel araştırmalar çerçevesinde karşılaştırılmıştır. Araştırmanın bu yönüyle alana yeni bir katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sosyal Bilgiler 7. Sınıf müfredatında yer alan “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinin Sosyal Bilgiler öğretim programına yönelik olarak ilişkilendirilmesi ve öğretmen görüşlerine göre değerlendirilerek ünitenin önemini ortaya koyulmasının amaçlandığı bu araştırmada aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır:

Araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından, sosyal bir varlık olan insanın yaşamını sürdürebilmesi ve doğayla baş edebilmesi için çevresiyle sürekli iletişim halinde olması gerektiği kabul edilmiş ve iletişim olgusunun sosyal ve fizyolojik bir öneme sahip olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Ayrıca Küçük'e (2012) göre de insan sosyal bir varlıktır ve yaşamını sürdürebilmesi için çevresiyle sürekli iletişim kurma ihtiyacı içerisindedir. İnsanın biyolojik bir varlık olmaktan sıyrılıp sosyal bir varlık halini alması sürecini sağlayan en önemli ögenin iletişim olduğunu söylemek mümkündür.

Sağlıklı iletişimin, kişilerin karşılıklı konuşabildiği, birbirlerinin sözünü kesmeden anlaşmak ve uzlaşmak niyetiyle ortaya koydukları bir süreç olduğu ve bir ders sürecinde öğretmen ve öğrenci arasındaki en etkili iletişim türünün her iki tarafın da aktif olarak dönüt sağlayabildikleri çift yönlü iletişim olduğu maddesi katılımcıların çoğunluğu tarafından olumlu yanıtlarla onaylanmıştır. Odabaşı (2016, s. 25) sağlıklı iletişimi, iki tarafın da karşılıklı konuşabildiği, birbirlerinin sözünü kesmeden dinledikleri, empati (duygudaşlık) gösterebildikleri, anlaşmak ve uzlaşmak niyetiyle ortaya koydukları çok boyutlu bir süreç olarak tanımlamaktadır. Cüceloğlu da (2016, s. 13) iletişimi, iki kişiyi ilişki içine sokan psikososyal bir süreç olarak niteler. Dolayısıyla günümüz eğitim yaklaşımları dikkate alındığında, dünya standartlarında bir eğitim düzeyine ulaşma ilkesi tamamen iletişimi sağlıklı ve çift yönlü kullanabilme becerisine sahip olmaktan geçmektedir.

Etkili bir iletişimde; beden dilinin etkin kullanımı, jest ve mimiklerin büyük bir öneme sahip olduğu ve iyi bir iletişim becerisine sahip olabilmek için de bu öğelerin mutlaka kullanılması gerektiği katılımcıların çoğunluğu tarafından kabul görmüştür. Bu yönüyle de sözsüz iletişimin (beden dili, jest ve mimikler...) son derece önemli olduğu gerçeğini ortaya koymaktadır. Gerek yurtiçinde ve gerekse yurtdışında yapılan araştırmalara göre, bir mesajda sözcüklerin (kelimelerin) etkisi yüzde 10 iken, ses tonunun (vurgu, telaffuz, tonlama) etkisi yüzde 35, sözel olmayan unsurlar ise yani beden dilinin (vücut, jest, mimik, bakış vb.) etkisi yüzde 55 oranlarındadır (Odabaşı, 2016). Ayrıca yaptığı sessiz filmlerle dünyanın birçok ülkesinde tanınan Chaplin'in şu sözü, iletişimde sözden çok daha değerli olan duyularımızın varlığını gözler önüne sermektedir; "Konuşursam beni sadece İngilizce bilenler anlayacak, ama sessiz bir filmi herkes anlayabilir ve dünya Amerika'dan ibaret değildir" (alıntılayan, Karadaş, 2013); (aktaran, Wikiquote, 2012).

İletişimin, öğrenme ve öğretme sürecini gerçekleştirecek temel etken olduğu araştırmanın katılımcıları tarafından desteklenmiştir. Bu konuda Engin ve Aydın (2007) öğrenme ve öğretme uygulamalarının vazgeçilemeyecek en temel değerlerinin başında iletişim becerilerinin ve etkinliklerinin geldiğini, iletişim etkinlikleri olmaksızın hiçbir sınıf içi veya sınıf dışı öğrenme ve öğretme durumlarının gerçekleştirilemeyeceği ve bire bir iletişim içerisinde olmadığınız bir kişiye hiçbir öğrenme alanıyla ilgili hedeflediğiniz davranışları kazandırma şansınız olmayacağını ifade ederek araştırmanın verilerini pekiştirmişlerdir.

Günümüzde iletişim kavramının büyük bir yapı taşı olan "medya" olgusunun, devletlerin birbirleri üzerinde hakimiyet kurabilmelerinde silahların bile yerini alabilecek bir etkiye sahip olduğu, araştırmaya katılan öğretmenlerin çoğunluğu tarafından kabul edilmiş ve medya olgusunun hayati bir öneme sahip olduğu bu hipotez sonucunda ortaya konmuştur. Ulusoy'a (2012, s.56) göre, kitleleri kendi fikirleri etrafında birleştirme ve kendi nüfuzlarını kitleler üzerinde artırma düşüncesiyle hareket eden siyasiler, insanları bilgilendirme ve bu bilgilendirme işini yaparken de etkileme ve yönlendirme gayesi içinde olmuşlardır. Dolayısıyla bunu yapabilmek için de en etkili ve doğru araç olan "basını" tercih etmişlerdir. Ayrıca Chebib,

Nadine Kassem ve Sohail, Rabia Minatullah (2011): “The Reasons Social Media Contributed To The 2011 Egyptian Revolution”, adlı çalışmalarında: 11 Şubat 2011’de Mısır Lideri Hüsnü Mübarek’in istifa etmek zorunda kalarak 30 yıllık hükümlerinin son bulduğu devrim hareketinin altında yatan temel sebebin medya olgusu olduğu ortaya çıkarılmıştır. 2011 yılında gerçekleşen ve Arap Baharı olarak adlandırılan devrim hareketinin baş aktörü olarak vurgulanan sosyal medyanın temel sloganı bir aktivist (eylemci) tarafından şu şekilde yorumlanmış ve dünya medyasında çok büyük yankı uyandırmıştır: “Biz protestoları programlamak için Facebook’u, koordine etmek için Twitter’ı ve dünyaya anlatmak için Youtube’u kullanırız.”

En etkili kitle iletişim aracının ‘internet’ olduğu hipotezi öğretmenlerin çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir. Hürriyet gazetesi web sitesinden alınan bilgilere göre (13.05.2018 tarihinde alınmıştır) en hızlı yayılan iletişim aracı internettir. Radyo yayınlarının 50 milyon dinleyiciye ulaşması 38 yılda gerçekleşmiştir. Televizyon yayınları için bu süre 13 yıldır. İnternetin 50 milyon kullanıcıya ulaşması ise yalnızca 4 yıl sürmüştür.

İletişim ve insan ilişkileri ünitesinin içeriği ve ünite üzerinden elde edilecek kazanımlara ilişkin olarak anket formu maddelerine verilen yanıtlar incelendiğinde; iletişim ve insan ilişkileri ünitesinin son derece gerekli olduğu, konularının yeterli görüldüğü, öğrencilerin ünite üzerinden çeşitli iletişim becerileri kazandığı, kitle iletişim araç ve gereçlerini tanıyıp etkili kullanmayı öğrendikleri ve bu sayede basın-yayın ve diğer haberleşme organlarını takip ettikleri, ünitenin diğer sınıf kademelerinde de öğrencilerin düzeyine uygun olarak yer alması gerektiği sonuçlarına ulaşılmıştır.

İletişimsiz toplumlar kendi içine dönük, yeniliklere-çağdaşlığa kapalı, bilgisiz, yorum yapma ve düşündüğünü ifade etme gücünden yoksun insanlardan oluşur (Gönenç, 2012). Engin ve Aydın (2007), iletişim becerileri gelişmemiş toplumlarda, sosyal boyutlu ve esas itibariyle yanlış anlaşılmaya dayalı yürütülen karar mekanizmalarının telafisi mümkün olmayan sorunlar ürettiğinin bilinmesi gerektiğini ifade etmektedir. Nitekim iletişimsiz bir toplumun; yeniliklere-çağdaşlığa kapalı olacağı, bilgisiz, yorum yapma ve düşündüğünü ifade etme becerisinden yoksun kalacağı hipotezi, araştırmaya katılan Sosyal Bilgiler öğretmenlerinin çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir.

Günümüzde küreselleşme ve iletişim teknolojileri, bir ülkenin ekonomi, siyaset, eğitim gibi öz değerleriyle iç içe geçmiş ve bu değerleri yönetir hale gelmiştir. Bu değerlerin temelinde ise ‘insan ilişkileri ve etkinlikleri’ yer almaktadır maddesinin katılımcıların tamamı tarafından desteklenmesi araştırmanın amacına uygunluğu bakımından önemlidir. Zira küreselleşen evrenin iletişimden bağımsız olduğu düşünülemez. Günümüz enformasyon çağında teknoloji kendinde bir taşıyıcılık-aracılık-bağlantı işlevi ile donatılır. Örneğin, toplumlar arasında etkileşimlerin yoğunlaşmasının, dünyanın farklı bölgeleri arasında toplumsal ve kültürel mübadelelerin artışının temel nedeni teknolojik yenilikler olarak gösterilir (Tutal, 2006).

İletişimin, sosyal ilişkileri doğrudan ya da dolaylı olarak etkilediği için öğrencilerin sosyal çevrelerinde etkin roller edinmelerinin iletişim sürecini ne denli etkin kullandıklarına bağlı olduğu katılımcıların tamamına yakını tarafından olumlu görüş bildirilerek desteklemiştir. Sarmaşık (2011) da bu konuda, bireyin toplum içinde varlığını devam ettirebilmesinin ilişki kurma, sürdürme ve ilişkiyi geliştirme ile sağlanabileceğini belirtmiştir.

Ülkemiz eğitim politikaları içerisinde klasik yaklaşımların aksine modern iletişim teknolojilerinin işlerlik kazanmasının öğrencilerin küresel arenada büyük bir rekabet gücü kazanmalarını ve söz sahibi olmalarını sağlayacağı maddesi katılımcıların çoğunluğu tarafından kabul edilmiştir. İletişim teknolojileri bazı akımlar tarafından diğer bütün unsurların örgütleyici ilkesi olarak benimsenir ve içinde yaşanılan dünyanın gerçek sorunlarının çözümü için teknoloji bir rehber olarak önerilir (İnceoğlu, 2011). Öğrenciler bu rehberi sorunların çözümünde bir araç olarak kullanabilirler ve problem çözme becerilerini bu rehber aracılığıyla geliştirebilirler. Ayrıca öğrenciler modern iletişim teknolojileri temelli yaklaşımlarla etkili bir iletişim kurmayı öğrenirler ve kendilerini ifade edebilme kabiliyetlerini geliştirecek yeni yöntemler keşfederler. Katılımcılar tarafından da bu maddeye yönelik olarak verilen yanıtlar göstermektedir ki modern iletişim teknolojilerinin milli eğitim sistemimizde işlerlik kazanması ile öğrencilerimiz küresel boyutta bir rekabet gücüne ulaşabileceklerdir.

Öneriler

1. “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinin, eğitim-öğretim hayatında bir zorunluluk olduğu gerçeğinden hareketle bu ünitenin birinci kademedemden (birinci sınıf) itibaren her sınıfın kendi yaş düzeyine uygun olarak müfredatta yer alması ve hatta bir konu alanı olarak sunulmasından ziyade ayrı bir ders olarak MEB müfredatında okutulması,
2. “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesinin içeriğinin dönemin gelişmelerine paralel olarak her eğitim-öğretim yılında güncellenmesi ve konu alanlarının geniş tutularak öğrencilerin ilgisini çekebilecek çeşitli karikatürler ve fıkralarla zenginleştirilmesi,
3. Ünitenin daha kalıcı olabilmesi ve öğrencilerin istedik davranışları benimseyip uzun vadede bu davranışları sürdürebilmesi için müfredattaki süresinin uzatılması,
4. Küresel bir öneme ve etkiye sahip olan iletişim araç ve gereçlerinin doğru ve etkili kullanımının birebir olarak (öğretmen-öğrenci) ders sürecinde öğretmenler tarafından öğrencilere uygulamalı olarak gösterilmesi ve öğretilmesi,
5. Hangi branşta olursa olsun öğretmenlere iletişim ve insan ilişkilerinin önemini aktarabilecek ve iletişim becerilerini birebir öğretmenlerde uygulama olanağı sunabilecek hizmet içi eğitimler, seminerler, tanıtıcı-bilgilendirici brifingler, kurslar vs. verilmesi ve öğretmenlerin iletişim becerilerinin ölçülerek bu konuda varsa aksayan yönlerinin geliştirilmesi,
6. Ülkemiz eğitim politikaları içerisinde iletişim teknolojileri tabanlı bir uygulamanın işlerlik kazanması,
7. Öğrenciyi merkeze alarak pasif konumdan aktif bir katılımcı haline dönüştüren, öğrenciyi ilgi ve isteklerini bilen; araştıran ve sorgulayan bireyler olmaları yönünde teşvik eden: ilerlemeci ve yapılandırmacı yaklaşım modellerinin eğitim sistemimizde sağlam temellere oturtulması ve alt yapılarının geliştirilmesi,
8. “İletişim ve İnsan İlişkileri” ünitesi konu alanı itibariyle hem doğrudan hem de dolaylı olarak çok geniş bir dağılım olanağı bulmaktadır. Bu alanı iyi yönetmek için sistemli eğitim anlayışlarının benimsenmesi ve öğrencilere birebir uygulama alanları kurulması önerilir.

KAYNAKLAR

- Arlı, M. ve Nazik, H. (2010). Bilimsel araştırmaya giriş (4. Baskı). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Bıçakçı, İ. (1999). İletişim ve halkla ilişkiler: Eleştirel bir yaklaşım (2. Baskı). Ankara: Mediacat Yayınları.
- Büyükanlan, A. ve Kırık, A. M. (Eds.) (2013). Sosyalleşen birey: Sosyal medya. Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, E. K., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş., ve Demirel, F. (2012). Bilimsel araştırma yöntemleri (11. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Büyüköztürk, Ş. (2014). Deneysel desenler: Öntest-sontest, kontrol grubu, desen ve veri analizi. Ankara: Pegem Akademi.
- Can, A. (2017). SPSS ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi (5. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Chebib, N. K. ve Sohail, R. M. (2011). The reasons social media contributed to the 2011 Egyptian revolution, International Journal of Business Research and Management (IJBRM), Volume (2): Issue (3).
- Creswell J. W. (2017). Araştırma deseni: nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları. (3. Baskı). Selçuk Beşir Demir ve Mesut Bütün (Çev.). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık.
- Crowley, D. ve Heyer, P. (2007). İletişim tarihi: Teknoloji-kültür-toplum (2. Baskı). Berkay Ersöz (Çev.). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2016). Yeniden insan insana (52. Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Demirel, Ö. ve Yağcı, E. (2014). Öğretim teknolojileri ve materyal tasarımı (8. Baskı). Özcan Demirel ve Eralp Altun (Eds.), Eğitim-öğretim teknolojisi ve iletişim (s. 14). Ankara: Pegem Akademi.
- Engin, O. A. ve Aydın S. (2007). Sınıf içi iletişimde öğretmenin rolü, Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 16. Erişim adresi: <http://dergipark.gov.tr/download/article-file/31570> (03.06.2018 tarihinde alınmıştır).
- Erden, M. (1998). Sosyal bilgiler öğretimi. Ankara: Alkım Yayıncılık.
- Erkuş, A. (2016). Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme 1: Temel kavramlar ve işlemler (3. Baskı). Ankara: Pegem Akademi.
- Ezer, F. ve Çelik, S. (2016). Sosyal bilgiler dersi 7. sınıf öğretim programı 'yaşayan demokrasi' ünitesinin kazanımlarına ulaşma derecesinin öğretmen görüşlerine göre değerlendirilmesi, Harran Maarif Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 1, s. 1-10.
- Field, A. (2009). Discovering statistics using spss (Third Editions). Sage Publications.
- Gönenç, Ö. (2010). Dünya Medyası. İstanbul: Truva Yayınları.
- Gönenç, Ö. (2012). İletişimin tarihsel süreci, İstanbul Üniversitesi İletişim Fakültesi Dergisi, Sayı: 20 (28), s. 88. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/212208> (15.05.2018 tarihinde alınmıştır).
- İnceoğlu, M. (2011). Tutum-algı-iletişim (6. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Karadaş, N. (2013). Sözsüz iletişim. Canan Uluyağcı (Ed.), Sözlü ve sözsüz iletişim. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Karakuş, F. (2006). Sosyal bilgiler öğretiminde yapıcı öğrenme ve otantik değerlendirme yaklaşımlarının öğrencilerin akademik başarı, kalıcılık ve sosyal bilgiler dersine yönelik tutumlarına etkisi. Yayınlanmış Doktora Tezi. Çukurova Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Adana. Erişim adresi: <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> (25.05.2018 tarihinde alınmıştır).
- Karasar, N. (2016). Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler (30. Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Köstüklü, N. (2016). Sosyal bilimler ve tarih öğretimi (2. Baskı). Konya: Çizgi Kitabevi Yayınları.
- Küçük, M. (2012). İletişim kavramı ve iletişim süreci. Nezih Orhon, Ufuk Eriş (Eds.), İletişim bilgisi. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını. Erişim adresi: <http://asyo.afsu.edu.tr/wp-content/uploads/sites/4/2015/11/iletisim-bilgisi.pdf> (13.05.2018 tarihinde alınmıştır).
- Mora, N. (2011). Kültürlerarası iletişim bağlamında insana dair duygular ve ritüeller. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Odabaşı, H. (2016). 360 derece iletişim (6. Baskı). İstanbul: Babiâli Kültür Yayıncılığı.
- Özer, B. (1989). Türkiye'de uzaktan eğitim: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesinin uygulamaları, Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 2, s. 1-24.
- Porgalı, Ö. (2003). Sınıftaki sorunları çözmeye kullanılan iletişim yaklaşımı, Eğitim Dergisi, Sayı: 2, s. 3.

- Samaşık, J. (2011). İnternet ve hukuk. Zeliha Hepkon (ed.), İletişim ve teknoloji: Olanaklar, uygulamalar, sınırlar. İstanbul: Kırmızı Kedi Yayınevi.
- Sönmez, V. (1991). Eğitim felsefesi, Ankara: Adım Yayıncılık.
- Tutal, N. (2006). Küreselleşme-iletişim-kültürlerarasılık. İstanbul: Kırmızı Yayınları.
- Ulusoy, B. (2012). Millî mücadele, propaganda, Atatürk ve basın, İletişim Fakültesi Dergisi. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/download/article-file/212371> (05.06.2018 tarihinde alınmıştır).
- <http://www.hurriyet.com.tr/galeri-bilim-ve-teknoloji-dnyasinin-bilmediğiniz-yuzu-40708237?p=6> (13.05.2018 tarihinde alınmıştır).

EXTENDED ABSTRACT

Social Studies Teachers' Perceptions About The Middle School 7th Grade Unit Of Communication And People Relation: Van Sample

Introduction

It is thought that the historical process of communication started with the existence of humanity. Because the idea that communication started with human history is supported by scientific researches and studies in the light of information gathered about all human communities and civilizations that have come to life in the universe we live in. Therefore, communication is as old as human history and is an indispensable phenomenon for humanity. Since the primitive ages, humanity has begun to develop methods in this field by hearing the need to communicate in various ways. Using smoke and fire, drawing paintings on cave walls, using animal horns and skins to create a variety of sounds are some of the methods they use to warn or inform each other (Gönenç, 2010). Another curiosity in terms of communication history is what is the first communication tool. Of course, it is impossible to answer this question scientifically, but the findings are based on the findings that our Prehistoric ancestors adapt to the changing conditions, the tools they make from trees, bones and various stones that are frequently found in their immediate surroundings constitute the tools of thought for that age (Crowley ve Heyer, 2007). As it is seen, human being has always wanted to learn what happened both around the world and in their environment and has been curious to establish communication (Bıçakçı, 1999). The fact that individuals are able to make sense of the external world they have existed has been through mutual communication. Whether individual or social; our feelings, thoughts, wishes and demands can be expressed through communication. Communication is a process of mutual interaction, and this interaction process brought about by the communication brings an interpersonal relationship (Mora, 2011). In other words, human beings were not programmed by the supreme creator to live alone in nature. It is such that, as long as individuals live within the socioeconomic structure, they have accepted the necessity to communicate as well as nutrition and sheltering needs, which are their most basic requirements.

Education, just like communication, is one of the most fundamental requirements of mankind. From the moment human beings existed, both science and social sciences education began. The main aim of the education that we can perceive as a process of creating or changing behavior is to help the individual to realize himself / herself, to make the individual useful to himself and to the society, to find the solution to the problems faced by the individual and to provide the problem solving ability to the individual (Sönmez, 1991). The education event has been discussed with common sense rather than a scientific approach. Education was concerned with the settlement and adoption of ideas rather than changing. However, the era we live in today is characterized by rapid change and the mechanization-based skills in this environment have been replaced by skills based on information technology (Özer, 1989). Thus, the communication, technology and education trilogy have formed a tight link. Odabaşı (2016) states, "The relationship between communication and education is hide at a distance. As far as we are in this distance, our relationship is that far." What about Social Studies? We can say that human being is a social entity and it will be the bridge that provides communication within this social structure. Because Social Studies is about people and their lives and helps people to understand themselves and those around them better (Erden, 1998). At this point, it would not be wrong to describe Social Studies as a link or an interconnector between people and communication. So much so that Duverger defines, Social Studies as a branch of science that examines human beings and communication (Ezer and Çelik, 2016, as cited in Duverger, 1990).

Method

In this research, the relational survey model, which is one of the quantitative research methods, was used. The survey model is a method aimed at describing the past or the present situation as it appears without attempting to influence the situation (Karasar, 2016). In general, in the survey studies, the personal characteristics of the target audience such as gender, age, socioeconomic status, and performance, opinions, thoughts and attitudes related to a phenomenon are described in terms of their relation to individual or some factors (Büyükoztürk, 2014). These studies include cross-sectional and longitudinal studies that use structured interviews and questionnaire in which data are collected, in order to generalize from sample to universe (Creswell, 2017, p.13, as cited in Fowler, 2008).

Findings, Discussion and Results

According to the findings of the research, the following results were reached:

“A human being who be a social entity, needs to be in constant contact with his environment in order to survive and to cope with nature”: The high level of acceptance of this article (%87,5 strongly agree), which emphasizes the social and physiological importance of the concept of communication, indicates that communication consciousness develops in themselves. In this respect, it has a positive effect on the course of the research and it is concluded that the concept of communication is highly effective on the relationship between human life and environment.

“Healthy communication is a process in which people can talk and communicate with each other in an attempt to agree and agree”: It is assumed that the concept of healthy communication is adopted by a large majority of the participants (%92,5 strongly agree) and a healthy communication process can be ensured in this environment. As a result, the realization of a communication based on healthy and sound foundations depends on the existence of the return between the teacher and the student and in this way the principle of reaching a world-class education level under the influence of the classical approaches in the education system of our age is completely to have the ability to use the communication in a healthy way.

“In an effective communication, effective use of body language, gestures and mimics are of great importance”: 90% (36 people strongly agree) and 10% (4 people agree), As Odabaşı (2016) stated, according to research conducted both at domestic and abroad; the effect of words in a message is 10 percent; 35 percent of the effect of pronunciation, toning, non-verbal elements; in the body language (body, gesture, mimic, view, etc.) effect is 55 percent.

“The main factor in making the learning and teaching process more efficient is communication”: 72.5% (29 people) “strongly agree”, 25% (10 people) “agree”, and 2.5% (1 person) “disagree”. It is observed that this hypothesis, which informs the importance of the concept of communication in the process of learning and teaching, is supported by majority of the participants of the study.

“The phenomenon of media is more effective than the weapons when states are able to dominate each other”: %57,5 (23 kişi) “agree”, %37,5 (15 kişi) “strongly agree”, %2,5 (1 kişi) “undecided”, %2,5 (1 kişi) “strongly disagree”. As it is seen this hypothesis accepted by the majority of teachers participating in the research.

“The most effective mass media is the internet”: 50% (20 people) “strongly agree”, 27.5% (11 people) “agree”, 7.5% (3 people) “undecided” and 15% (6 people) “disagree”. These rates indicate that the teachers participating in the research point to the Internet as the most effective means of mass media. In addition, in the study conducted by Dinç (2014), which communication tool is more important in today's communication? about the question, 69

people (9.6%) were wrong and 653 people (90.4%) gave correct internet response. This shows that the internet is the most effective tool in the mass media nowadays, as a result of both Dinç (2014) has been done in the research and this research is supported.

“Communication and human relations unit is extremely necessary”: With a rate of 82.5% (33 people) “strongly agree” was stood out. In addition, the other part of the participants answered that I agree with 17.5% (7 people) so the unit was reinforced.

“Communication and human relations unit subjects are sufficient” The majority of the participants argue that the content of the subject is sufficient (%50, 20 people), while some of them think that the subjects are not sufficient (%30, 12 people).

“Students gain various communication skills through communication and human relations unit”: 45% (18 people) “strongly agree”, 37.5% (5 people) “agree”, 7.5% (3 people) “undecided”, 7.5% (3 people) “disagree” and 2.5% (1 person) “strongly disagree”. It is observed that the majority of the answers I agree with and strongly agree.

“Students will be able to recognize and use mass media tools through the communication and human relations unit”: 45% (18 people) “agree”, 37.5% (15 people) “strongly agree”, 12.5% (5 people) “undecided” and 5% (2 people) “disagree”. It is accepted by the majority of Social Studies teachers participating in the research that students can recognize and effectively use mass media through the unit.

“Students will be able to recognize and follow the press-broadcast and other communication organs through the communication and human relations unit”: 65% (26 people) “agree”, 17.5% (7 people) “strongly agree”, 12.5% (5 people) “disagree” and 5% (2 persons) “undecided”. It is thought that the majority of the participants will be able to recognize the press-broadcasting and other communication organs through the Communication and Human Relations unit and gain the skills to follow these publications.

“Communication and human relations unit should be placed in the other grade levels in accordance with the level of the students”: 67.5% (27 people) “strongly agree”, 30% “agree” (12 people) and 2.5% (1 person) “disagree”. Almost all of the respondents have expressed their positive opinion that the communication and human relations unit should be included in other class levels.

“The most effective communication between teacher and student in a course is the bidirectional communication in which both sides can actively provide feedback.”: 75% (30 people) “strongly agree”, 22.5% (9 people) “agree” and 2.5% (1 person) “undecided”. It was supported by the majority of the participants to be interactive.

“To have a good communication skill; tone of voice, body language, gestures and mimics, clothing style and the impression given to the other party is very important”: 75% (30 people) “strongly agree”, 22.5% (9 people) “agree” and 2.5% (1 person) “undecided”. Respondents' responses to this article are highly positive within the framework of the purpose of the research.

“Uncommunicated societies consist of people who are self-centered, new to innovation-unconscious, uninformed, able to comment and to express what they are thinking” by expressed Gönenç (2012): 57.5% (23 people) “strongly agree”, 32.5% (13 people) “agree”, 5% (2 persons) “undecided”, 2.5% (1 person) “disagree”, 2.5% (1 person) “strongly disagree”. In a society without communication; The hypothesis that it will be closed to innovation-modernity, ignorant, and unable to express what it thinks, has been accepted by the majority of Social Studies teachers participating in the research.

“Nowadays, globalization and communication technologies are intertwined with the values of a country's economy, politics and education, and it has become governed by these values. Based on these values are human relations and activities”: 50% (20 people) “strongly agree” and the remaining 50% (20 people) “agree”. Supporting this hypothesis by all participants is important for the purpose of the research.

“Because communication affects social relationships directly or indirectly, students' taking active roles in their social environment depends on how effectively they use the communication process”: 50% (20 people) “strongly agree”, 45% (18 people) “agree” and 5% (2 people) “undecided”. Almost all of the participants supported this hypothesis by giving a positive opinion.

“In the educational policies of our country, unlike classical approaches, modern communication technologies will gain a great competitive power in the global arena and make them have a voice”: 50% (20 people) “agree”, 45% (18 people) “strongly agree” and 5% (2 people) “undecided”. The answers given by the participants for this article show that the modern communication technologies will be able to reach a competitive power in the global education system.

Suggestions:

1. Since the Communication and Human Relations unit is a must in the education and training life, from the first level of primary education (first grade), should be included in the curriculum according to the age of each class.
2. The content of the Communication and Human Relations unit should be updated in every academic year in parallel with the developments in the period.
3. For the unit to be more permanent and to adopt desired behaviours in the long term, the duration of the curriculum should be extended.
4. The correct and effective use of communication tools and equipment that have a global importance and impact must be taught and taught to the students by the teachers in the course process (teacher-student).
5. In-service trainings, seminars, introductory-informative briefings, courses, etc., which can convey the importance of communication and human relations to teachers and provide communication skills in one-to-one teachers. It is recommended to improve the communication skills of the teachers and to improve the deficiencies of the teachers.